Beeldjes uit vrouwenleven

Hélène Swarth

bron
Hélène Swarth, *Beeldjes uit vrouwenleven*. La Rivière & Voorhoeve, Zwolle 1938

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/swar008beel02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

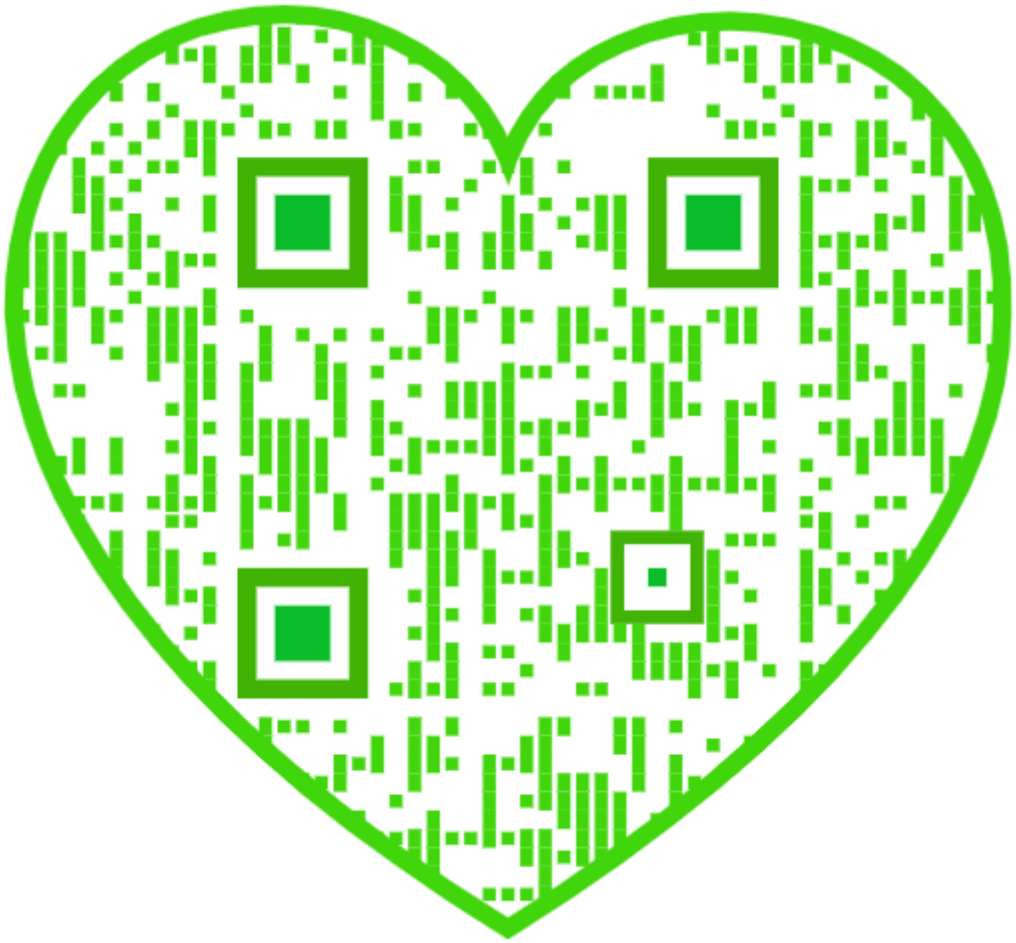

Vrouwenhanden

'k Zie handen pezig, bruin als bronzen klauwen,
Van zwoegend wroete' in donkren aardeschoot.
'k Zie handen ruig, waar de aadren paarsig blauwen,
Verbruikt in arbeid, beedlend bang om brood. -

Ivoren handen zie ik, vroom gevouwen,
Alleen den Hemel klagend zielenood -
En moederhanden, blank en sterk, die bouwen
Een nest voor kinderhanden rozerood -

En, bleek in nachtzwart, leedverwrongen handen
Van maagden, die van liefdesmart verbranden
En weenen, wijl haar géen in de armen sloot -

En geestenhanden, kloppend aan de wanden:
- ‘Wij dragen u naar de eeuw'ge Lentelanden.
Hoog boven 't rijk van lijden, zonde en dood.’

Netten boeten

Bij 't groen kanaal, in helmblond dal van duin,
Omwaaid van zeewind, die haar bloei komt zoenen,
- Een krans van tulpen, rozen en pioenen,
Ontloken pralende in een zomertuin -
De blozemeisjes boeten sombre netten,
Waar zilvren visch zijn vrijheid laten moet
En de éene lacht, vol jeugd en overmoed
En andren, ernstig, op de mazen letten.
Langs 't glanzend water donkert hoog de laan,
Aan d'overkant staan berkjes blank te beven.
Eén meisje mijmert over 't visschersleven
En d'angst der vrouwen: - Zal de boot vergaan?
Maar 't is haar lot: een hutje aan zee en wachten
En biddend schreien, in de storremnachten.

Album

Met zacht gemompel nijgt de grijze vrouw
Over het album, dat zij traag ontsloot,
Portretten wijzend 't meisjen aan haar schoot,
Wier blank gewaad verstrengt haar weduwrouw

Maar 't zonnig tuintje, waar die merel floot,
Lokt meer dan beeltenissen, geel en flauw,
Van oude menschen! - Blij blinkt lenteblauw,
Seringen knoppen, tulpen vlammen rood.

Laat Oma boos zijn om haar stout verzet!
Zoo bang beklemt haar als grafkeldergeur
Die klamme kille lang besloten lucht
Dat ze ópveert en de glasdeur openzet
En uit de kamer, droef van dof getreur,
Haar blonde jeugd in 't zonnig tuintje redt.

Verloving

Hij brengt een boek; zij lezen, hand in hand.
Zijn Meiblauwe oogen zien haar teeder aan.
Wel, lachend, tracht zijn vraag zij te weerstaan:
- ‘Leg 't handje op 't hart me en voel hoe 't voor je brandt!’

Dan, ver van de andren, in de beukenlaan,
De liefdevraag, die vreeze en twijfel bant -
Zij wandlen zalig, als in Droomenland,
In 't stroomend zilver van de zomermaan.

Aleer zij 't weet heeft héel zij zich beloofd.
't Blijft hun geheim: hij wil 't, zij zijn zoo jong.
Zij wil wat hij wil. Zwijgen lijkt haar zoet,
Zoodat geen spot haar liefdevreugde rooft -
En héel haar zijn wordt blij, vol kleur en gloed.
't Is of haar ziel nu aldoor in haar zong.

Geluk

Vóor 't blanke landhuis, bij den lindeboom,
Vol koel geruisch van wind en vogelwieken
En trossen geel, die zoet naar zomer rieken,
Zit zij, verzaligd in haar liefdedroom.

Straks gaat zij brengen de arme lieve zieken
Die kinderjurk - nog even d'éenen zoom! -
Albastwitte eiers, marmerblanken room
En purpermoes van bessen en van krieken.

Dan, 't mandje leeg, de vrome taak gedaan
- Hoe blij was 't kind, hoe dankbaar 't grijze bestje! -
Nadert zij 't roze'-ombloeide liefdenestje,
De hand voor de oogen, turend door de laan,
Of hij niet komt, haar trots, haar zielverblijden,
Wiens eedle roeping zalving is van lijden.

In 't Studeervertrek

Bij 't raam, in rooslicht van de lamp, zij wacht.
Door 't open venster geurt de zomernacht.
Een sneeuwwit kleedje naait ze, in zalig droomen,
Voor 't kind, haar lief al, dat weldra zal komen.
De donkre boeken, rij bij rij, op 't rek,
Verzwaren d'ernst van 't streng studeervertrek.
Hoe kan haar lief zóoveel geleerds toch lezen,
Haar wonderschat, die kwalen kan genezen?
Een wiegeliedje zingend, naait ze een poos,
Het kleedje streelend als een blanke roos.

Plots ruischt de wind door de opgeschrikte boomen -
Uit zwarten hemel, hoor, de regen stroomen!
De donder gromt, gedoofd is elke ster,
De bliksem flitst - en hij ging mijlen ver!
Om niet te schreien klemt ze opéen de tanden,
Om niet te vreezen vouwt zij vroom de handen.
- ‘Bescherm mijn lief, o goede Hemelheer!
En breng hem veilig in mijn armen weer!’
Een fietsbel vroolijk schalt - En even later
Doorklinkt de laan haar dankbre jubelschater.

Dorpsmeisje

Naar stad verbannen, vreemd en ver van huis,
In kille kelderkeuken, schrijft naïef
Het hooiblond dorpskind Moeder grief na grief -
Gevangen, beeft ze, als in de val een muis.

Zij wist niet dat zij Moeder had zóo lief
En 't eigen kamertje en 't vertrouwd geruisch
Van de oude linde, in bloei nu voor hun huis.
Zij bijt haar pen, een traan valt op haar brief,
Die laat een vlek - Heeft ze àl nu wel verteld?
Arm loon van hartzeer, zal Moe troosten geld,
Als 't brengt de bode, stappend door de laan?
O schoven binden, rooien weer, op 't veld,
In woesten wind of schroeiend zongeweld
En thuis, bij Moeder, veilig slapen gaan!

In den Tuin

In rouwzwart de éene, de andre in herfstig bruin,
Twee grijze vrouwen op de ombloeide bank.
Een meisje in blauw, goudblond en lelieslank,
Heft óp een kindje - In d'ouden lindekruin
Fluit luid een merel, 't lijkt een lied van dank.
Door bladsmaragd valt rozelicht al schuin.
Bedwelmend geuren linde en rozentuin.
En 't kind heft de armen naar een rozerank.
Het meisje klemt, alsof 't een vogel was,
Die weg kon zweven, hoog in avondrood,
't Geleende kindje aan diepbewogen borst.
Dan, de oogen neer, dat géen 't verlang er las,
Klein Blondje vlijt ze in Oma's donkren schoot
En proeft haar wee als onbegrepen dorst.

Versmaad

Op 't molmend bankje zit, in bladbruin kleed,
't Verwelkend meisjen in 't verwelkend woud.
De wolken donkren en de wind waait koud -
Zij peinst, verloren in haar levensleed.

Op 't grijzend haar valt rimplig bladergoud.
Geen toekomst meer, haar lief verliet haar wreed
Voor schitteroog en rooswang en zij weet:
Haar hart bleef jong, alleen 't gelaat is oud.

Zij ziet haar leven als die najaarslaan,
Ontbladerd half al, leeg en lang gestrekt.
En ze is zoo moe - waartoe nog verder gaan?

Tot op haar wang uit bronzen boomkruin lekt
Een regendroppel, killer dan een traan
En 't bleeke meisje uit droef gemijmer wekt.

Thuiskomst

Van rietblond dak, omzwermd van blanke duiven,
In helder herfstblauw vroolijk waait de vlag.
Twee meisjes klein - wie Moeder 't eerste zag? -
Vóor 't hek, met rozen welkom staan te wuiven.

Wasbleek en wanklend, maar met blijden lach,
Aan Zuster leunend, komt zij binnenschuiven.
Bloosrood van perzik, wazig blauw van druiven,
Chrysantengoud - Hoe feestlijk deze dag!

De meisjes, babblend, springend, haar omringen,
Met helle stem een welkomstliedje zingen,
Tot Vader maant: - ‘Neen, maak 't niet àl te druk!’
En sluit de liefste in de armen, zielsbewogen -

Dan voelt de Zuster branden hart en oogen
En wendt zich af van 't mooi, benijd geluk.

Verpleegster

Met kirrend lachje, een vleiend woordje, een lonk,
Een kersrood mondje, roze kinderwangen,
De arme verpleegster heeft haar buit gevangen.
Die tinteloogen, waar hij hoop uit dronk,
Die stem! Hij trilt en tintelt van verlangen,
Maar weet dat nooit zij hem in de armen zonk
Eer 't woord van scheiding blij belovend klonk -

Dan zal hij 't mooi verleidlijk meisje ontvangen.
Zij triomfeert en weet van geen berouw.
Dien rijken man kon licht haar list bekoren
En 't weeldrig huis, weldra zal 't háar behooren!

Daarboven, eenzaam, weent de zieke vrouw,
Tot straf voor lijden weet zij hem verloren.
Verbanning dreigt - tot loon van liefde en trouw.

Moeders Jeugdverhalen

De moeder zwelgt in oude jeugdverhalen.
Verarmd, herleeft zij weelde van verleden.
En 't kind doorvlijmt hoe zij zal nooit betreden,
Voor feestmaal en voor bal, die mooie zalen
En 't edel slotpark, Moeders meisjes-Eden,
Waar met den jonker droomend zij ging dwalen -
Tapijt, gordijnen 't meisje ziet vervalen
En 't kleedje, schamel langs haar ranke leden.

Maar 't meisje, moedig, bijt de bittre lippen
En laat geen zucht van stil benijden glippen.
- ‘Hoe heerlijk was 't! Vertel nog meer, ik luister.’

Haar teedere aandacht, meer kan zij niet geven,
Als Moeder woelt in asch van vroeger leven -
Straks, 't mondje in 't kussen, weent mooi meisje, in duister.

Vriendschap

Zij vond geen troost in wiegezang der dreven.
De schemer droeft - En, moe van eenzaam dwalen,
Nu wil ze één hart haar leven gaan verhalen.
Dat zal berusting, kracht haar wedergeven.

Haar schreden rept ze, één teeder woord te halen.
Wild bonst haar hart, haar kille handen beven -
Vóor 't blanke landhuis draalt haar schroom wel even.
Dan treedt zij in. Tot loon zal vrede dalen.

Door tranenwaas beneveld, zien haar oogen
Niet snel genoeg hoe koel en onbewogen
Wie zij 't verleden legt in handen luistert.

Dan zwijgt ze en wacht - Geen woord van mededoogen,
Maar streng vermaan, 't Verleden voelt ze ontluisterd.
Door 't grijze veld ze is weenend heengetogen.

Als...?

Op nachtezwart, in kleurige tafreelen,
Plots héel 't verleden ziet zij uitgespreid -
Eén groene oase - o 't was die goede tijd,
Toen Zusterziel haar leven mild kwam deelen,
Met zachte hand te zalven trouw bereid
De hartewonden, die zij niet kon heelen,
De scherpe tranen lievend weg te streelen.
Zij slaapt in de aarde - En zwaar weegt eenzaamheid.

En plots doorvlijmt haar als een felle degen
Hoe ze één geheim - o 't lijkt nu slecht en valsch,
Schijnheilig! - àl die jaren heeft verzwegen.

Mocht nú zij 't fluistren, de armen rond haar hals!
‘Mijn engelreine, ik stal je liefdezegen.
Als nú je 't wist kon je vergeven, als...?’

Met loome voeten...

Met loome voeten dwaalt zij door de dreven.
Elk blad springt open, hoor dien vogel fluiten!
Hij uit zijn vreugd - kon zij haar weedom uiten!
Wie, zelfbevrijdend, héel hun noodlot schreven
Benijdt de vrouw, die 't streng blijft buiten-sluiten.
Had één haar lief hoe blij zou hèm zij 't geven!
Als een gekooide vogel voelt zij 't leven
Klapwiekend fladdren, wijl het wil naar buiten.

Moe keert zij weer - En zacht, in avondblauwen,
Verhaalt zij àl, vol droomig week vertrouwen,
De boersche meid, die - 't lijkt meewarig - luistert.

Dan voelt zij, weenend, brandend van berouwen,
Ten prooi geworpen één, neen, honderd vrouwen
Haar lief geheim, beduimeld en befluisterd.

Liefdedroom

Na schellen dag haar leden zoel verloomen
Voelt ze avondrust - Haar taak volbracht zij knap -
Weg werpt zij 't boek en dooft de lichten rap.
Haar avondbede is weer van hem te droomen.

In stille straat al nader hoort zij komen,
Dan in de gang zijn welbekende stap,
Dan vlug, àl vlugger, rennen óp de trap -
Plots voelt zij in zijn armen zich genomen.

Haar hart springt open als een roode roos
En tranen, kussen, woordloos, ademloos,
Mild geeft zij hem, die heeft verwoest haar leven.

De morgen blankt, de droom verzonk in 't niet -
En trots verwijt hoe liefde kon vergeven
Den liefdelooze, die haar wreed verliet.

Aan Vaders arm

Aan Vaders arm, als vroeger, na de school,
Mooi meisje tript, met lachje en babbelpraat,
Maar schaamte drijft een blos haar naar 't gelaat.
In zomerwoud, dat loom verliefd gedool
Met hem, wiens lokstem noô zij wederstaat,
Haar meer-dan-vriend, haar liefste, haar idool,
Terwijl nog Vader ziet een aureool
Van reinheid rond zijn meisje - wàs het kwaad?

Mocht zij, vol teeder mededoogen, niet
Hem, wien zijn vrouw zóo droef en eenzaam liet,
Met honing troosten van haar liefdemond?

Neen, 't was geen zusterkus! Nu voelt zij 't wel.
Hij vleide en zij vergat hoe plicht hem bond.
Zij gaf haar liefde, hij, veroovringsspel.

Coquette

Mooi meisje, over een leliestruik gebogen,
Staat als in aandacht engelvroom verzonken,
Dan lenig veert zij op - En, liefdedronken,
Laat hij zich lokken door haar vleiende oogen,
Die, àl belovend, sproeien gouden vonken,
Zijn lippen schroeiend, die niet kussen mogen.
Haar kirrend lachje volgt hij opgetogen.
't Wordt plagend spel van weigeren en lonken.

Nu gaat zij zacht naïef een liedje kweelen,
Slaat weg zijn hand, die wil haar handen streelen.
Vlug als een reetje vlucht zij door de lanen -

Terwijl aan 't raam, zit zwijgend te verhelen,
Om 't zondig kind, dat kwam zijn liefde stelen,
Zijn bleeke vrouw haar machtelooze tranen.

Wreed spel

Hem dankend, bracht ze, omtooid van roze-ranken,
Zijn liedjes weer, waar liefde schoonheid looft.
En schroomvol boog hij 't zilvergrijze hoofd,
Haar handen kussend, voor háar dank te danken.

Dan, 't schrift doorblaadrend, teederlijk ont-loofd,
Hij bevend zocht of hij geen brief zag blanken -
En al zijn liedjes leken doode klanken,
Elk vlammewoord werd kil tot asch verdoofd.

Om hoop ontnomen 't meisje liep te weenen:
Zij liefde hem zoo 't kind haar vader mint.
En 't vreugdevuur, dat d'avond had doorschenen,
Hij bluschte 't zelf, verdreef dat godekind.
Hoe troost hem nog, is zij voorgoed verdwenen,
De rozerank, dien ze om zijn liefde windt?

Jaloezie

Zij wil niet luistren, maar zij móet toch hooren
Hoe teêr de stem, die eens haar liefde vroeg,
Nu norsch voor haar, den zoeten klank verloren
Voor 't meisje weervindt, dat hem tegenloech.

De vingertoppen klemt ze in de angstige ooren,
Waar 't bloed in ruischt, of wind door loover joeg.
Haar trots ontwaakt: zij wil hem weer bekoren.
Voor loom berusten komt dit leed te vroeg.

Zal ze ooit vergeven, als hij, opgetogen,
Haar met den lof van 't mooie meisje tart?
Zij haat dien lokmond zonder mededoogen,
Felrood, die vonkeloogen, zwart en hard,
Dien boozen wil, vol list en liefdelogen,
Die, om veroovring, speelt met vrouwesmart.

Schildersvrouw

Met vonklende oogen moet hij haar vertellen,
In wreede plaaglust, wiegend haar op schoot,
Waar ze, als verlamd, de leden voelt als lood,
Hoe hem bekoort de mooiste der modellen.

Zij, bleek van smart, van toorn en schaamte rood,
Wil los zich wringen, maar zijn armen knellen.
Zij voelt zich weerloos, weet hoe van dit kwellen
Hij meer dan eens genadeloos genoot.

Elk woord doorvlijmt haar hart, zij wil niet luistren,
Maar hoort - en zwijgt. Hij vreest geen scherp verwijt,
Al enger blijft hij in zijn armen kluistren
De teedre vrouw, al weet hij dat zij lijdt.
Verdrongen tranen, die haar blik verduistren,
Straks vloeien ze over in haar eenzaamheid.

Gastvrouw

Kristal en zilver flonkren op den disch,
Bestrooid met ranken, rozen en mimosen,
Vermengd met geur van vruchten welgekozen,
Het bloeme-aroom dooraemt de kamer frisch.
De gasten vroolijk keuvlen, zonder poozen -
Zij mag niet denken aan haar groot gemis,
Geen tel vergeten dat zij gastvrouw is!
Zij voelt haar wangen heet en pijnlijk blozen
En langs den rug een rilling sneeuwigkoud.
Eén noemt zijn naam - zij wil niet, móet toch hooren.
- 'Hij stierf vannacht, niet làng ziek, neen, maar oud!'
Hoe lang geleên al had zij hem verloren!
Als zee in schelpen ruischt haar 't bloed in de ooren.
Diep voelt zij nu dat nóg zij van hem houdt.

Met vrome vingren...

Met vrome vingren vlecht de weduwvrouw
Rond zijn portret een krans van klimopgroen,
Op 't kille glas dan trilt haar teedre zoen.
En 't mooie meisje in vroolijk lenteblauw,
Terwijl de bleeke weduw roemt zijn trouw,
Herdenkt hoe eens, in avondzwart plantsoen,
Hij háar omarmde en hoe zij, fier, hem toen
Verwees tot haar, die thans voor hem draagt rouw.
Een vogel floot, seringen geurden zoel,
Zijn lieve mond lokte als een Edenvrucht,
Doch zij bleef sterk - En wijl mooi meisje zucht,
Verbergt de vrouw, in waan van meegevoel,
Haar smartgelaat in 't kleedje blauw en koel,
Als droef een kind, dat naar een zusje vlucht.

Rampen

- Ik bloeide, lelie, in mijn bruiloftskleed.
Mijn bruigom stierf. Ik bleef verlamd van schrik.
- 'k Verloor mijn kindren, één voor één. - Maar ik
Werd wreed gedoemd tot zwaarder kruis van leed:
Mijn zoon werd slecht, hij pleegde een moord. Eén blik
Demonisch dreef hem tot zijn noodlot - 'k Weet
Geen ramp als mijne: zonder lach of kreet,
Mijn eenig kind, doofstom! Hij zwijgt, ik snik.

Eén mengt haar stem niet in dat tragisch koor,
Maar, trotsch en kalm, haar mond verzwijgt de smart,
Die, stil gedragen, knaagt haar diep in 't hart,
Gelijk het dier 't Spartaansche kind. Teloor
Haar leven ging toen liefde haar verliet.
Zij kan niet weenen, klagen wil zij niet.

De nieuwe Huurkamer

Nu zweeg het rhythmisch kloppen van den hamer
En 't lied, dat, blij, die knaap, al kloppend floot,
Terwijl zij, huivrend, eenzaam, eet haar brood,
Vijandig voelt zij héel die vreemde kamer.
Gordijnen, stoelen dreigen, bloedigrood.
Hard hakt de klok den tijd aan spaanders. Kwame er
Eén welkomstgroet! Maar trots, die klachtbe-schamer,
Klampt saam haar handen, blank in donkren schoot.

Portretten bleek op rood behang - Kan baten
Haar leed de starre glimlach dier gelaten,
In de aard vergaan? verheerlijkt op een ster?

Eén heeft haar moed en levensvreugde ont-nomen.
Zij kan geen weerzien in den hemel droomen
En zoet lokt dood. Ze is jong nog, dood is ver.

Oude Juffrouw

Breipennen tikklen, met de roze kluw
Speelt Poesje op 't vloerzeil en Kanariepietje,
In 't koopren kooitje, schalt zijn morgenliedje.
Een muschje, op 't raamkozijn, pikt kruim'len schuw.
En ze overziet haar schamel eng gebiedje,
Na 't leven, dat - waarom? - haar sloeg zoo ruw,
Haar late wijkplaats, veilig, kalm en luw -
De witte sterren van haar margarietje,
Haar korenbloemen, kinderoogen-blauw,
Haar granium, rood fluweel, op 't vensterbankje,
Haar tuintje, laaft en aait zij, 't blauwtje, 't blankje
En 't roodje. Poes springt haar op schoot. En trouw,
Als toen ze een kind was, voelt zij 't bloemen-dankje -
Haar heimwee zucht naar velden, koel van dauw.

Tulpenvrouwtje

Hard snijdt de rij van daken 't hemelblauw.
Door de enge straat zwoegt moeizaam met een mand
Scharlaken tulpen van haar bloemenland,
Moe, kromgebogen, de oude weduwvrouw.

Loon zilvert schaarsch in 't bruin der ruige hand.
Haar roep omjoelt der knapen laf gebauw.
De weg was ver - Zij plukte, frisch van dauw,
De tulpen rood, nog door haar man geplant.

Verschrikt door claxon, fietsebelgeweld,
Verlangt zij bang naar 't vredig huisje op 't veld.
- Hoe leeft dat stadsvolk in zoo'n menschen-kooi?

‘O lief mevrouwtje! koop mijn mand toch leeg,
Dat licht de korf en zwaar mijn beursje weeg!
Maak al uw kamers blij met lentemooi.’

Lentemorgen

In d'ouden stoel, waar rozen en kapellen,
Eens roze op groen, tot grijs op grijs verkleuren,
Zit, dicht bij 't raam, waar tortelduiven treuren,
De grijze vrouw haar zwart kleed te verstellen.

Zij luistert naar het lentebloemen-leuren,
Als kwam die roep een blij verhaal vertellen.
En naar de vaas moet ze even overhellen,
Waar, bruin fluweelig, violieren geuren.

Het somber kleed laat ze op het vloerzeil glijden.
Van 't meisjestuintje moet haar heimwee droomen,
Om 't blijde kind, dat zij was te benijden,
In 't Paradijs, waar 't nooit zal wederkomen,
Waar 't zingend liep het liefdeheil te beiden,
Bij melodie van windbewogen boomen.

Narcissen

Goudzonnig bloemveldje in de grauwe straat,
Een handkar vol narcissen - Druk en schor:
- ‘Waar bloemen zijn is 't leven minder dor!’
Zingzangt het Joodje. En 't winterbleek gelaat
Gedwee gebogen, achter donkre hor,
Aanziet die kar, waar lentevuur uit slaat
En, wijl de lente langs haar woning gaat,
Rijst op 't verwelkend meisje uit dof gemor.

En haastig open kiert de smalle deur.
En juublend geel verblijdt de kamersfeer,
Vol grijzen damp van moedeloos getreur.

En 't oude meisje drinkt als lentezon
Het bloemengeel en droomt van 't lief weleer,
Toen hij een tuil bracht en zij hopen kon.

Rouw

Mild deelde ze uit de kleeding blij van kleuren,
Den gouden tooi, het bont, dat hij haar gaf.
- ‘Hij schonk u veel, maar niet zijn naam! Hoe laf!
Geen tranen waard!’ zei de één, haar op te beuren.
En de andre, streng: - ‘Uw zonde erlangt haar straf.
De Wreker God hem uit uw arm kwam sleuren.’
In weduwrouw bleef stil zij hem betreuren,
Dat hij haar haalde weenend wachtte ze af.

Eenvoudig dorpskind, aan zijn hart gedreven
Door zuivre liefde, zonder hem hoe leven?
In 't kamerkijn, waar hij in d'arm haar sloot,
Droef hart vol dank: haar lief was trouw gebleven
En àl zijn vreugd mocht zij alleen hem geven,
Van 't leege leven gleed ze in land-van-dood.

In 't witte Kamertje

In 't witte kamertje, op de zwarte schouw,
Tusschen gebengel van foksiaklokjes,
Met violette en karmozijnen rokjes,
Staat, in haar roze kleed en mantel blauw,
Het blonde beeldje van Onz' Lieve Vrouw.
't Kindje in haar arm grijpt blij naar zonnevlokjes.
Ter weerszij rankende aan hun gele stokjes,
Doen lief die bloemen, ouderwetsch en trouw.

Aan tafel zit een grijze vrouw te breien.
De naalden flonkren in de zomerzon -
Tot breed den kalkwand schaduwen bespreien
Van d' éenen boom, die sluit haar horizon.
Dan tikkelt zacht haar rozekrans en zoetjes
Bidt zij voor 't beeldje vele Weesgegroetjes.

Op de Heide

Zij sprak: - ‘O mocht ik op de heide sterven,
Waar 'k nu veerkrachtig voortschrijd, blij en vlug,
Ik deinsde niet voor dood zoo bang terug -
Maar lijdlijk wachten eindelijk verderven,
In sombre kamer, waar ik, bleek, verstug,
In koortsklam bed, waar pijnen mij doorkerven
En angsten grijnzend door de kamer zwerven,
Arm slachtbankdier, geworpen op den rug!

‘Als 'k dood voel kloppen aan mijn hart, laat vluchten
Me als een gevangne uit klem van enge cel,
Mijn brekende oogen laven laat de luchten,
Vol hemelblauw en zilvren wolkenspel,
Mijn adem stil in d'adem Gods verzuchten -
Zacht neemt dan God mij in Zijn armen wel.

Laatste Wensch

Zij sprak: ‘Voorgoed zal eindlijk slaap toch komen,
Dien nu, bij nacht, mijn moeheid niet kan vinden -
Als dan, gewiegd door 't suizellied der linden,
In vrede ik rust van 't leven, zonder droomen,
Laat open 't raam, sluit rouwend niet de blinden!
Laat bloemengeur en zongoud binnenstroomen.
Ik had zoo lief de laan met al haar boomen,
Die 'k uit mijn bed zag - 't Leek of mij ze ook minden.

Zoo morgen weer me uw trouwe stem wil wekken
En 'k roerloos blijf en bleek en word niet wakker,
Verwelkom Dood, mijn langverbeiden makker,
Niet met een zwart gewaad - De baar laat dekken
Met wit fluweel en blanke paarden trekken
Den wagen, die mij draag’ ten doodenakker.’

Wat is de wereld...

Wat is de wereld voor wie sterven moet?
- Het bed, de rustbank, waar zij lijdt haar pijn,
Wat druivenblauw en rozenkarmozijn,
Een ruit, waar grijs druilt, avondzon verbloedt
- Op 't glas der platen glijdt een gouden schijn -
Een zusterhand, die helpt en laaft, een groet
Van arts of vrienden, lovend hoop en moed -
En ál besloten in éen kamerkijn.

Blank uit het grasveld wemelt schemerdamp.
De zuster komt met geel omkapte lamp
En schuift den voorhang voor de bleeke ruit.

Dan slinkt haar wereld tot een klein vierkant -
En angst bevangt haar en zij ziet de hand,
Die voor altoos het leven buitensluit.

Stervende in de lente

Wat zal, wat mag van lente's bloei ik geven
Die doodgewijde en doodsbereide vrouw,
Die sterven moet nu week al wintergrauw
En droef herdenkt haar bleek en eenzaam leven?

Ik breng haar cineraria's, roze en blauw
Als lentewolken boven avonddreven
- Aschbloem voor asch - en bid dat ze op moog zweven,
Bevrijd en blij en Gods gelaat aanschouw.

Maar 'k durf geen woord van hemeltroost te wagen,
Wijl ze enkel peinst hoe, over luttel dagen,
Haar dragen komt de trage zwarte wagen
Naar 't koele bed, waar ze eindlijk slapen zal,
Terwijl haar ziel versmelt, na de aardeplagen,
Een traan gelijk, in d'oceaan van 't Al.

Ziekentroost

I

‘Dit leven, zwaar van onvervuld verlangen,
'k Weet, eenzaam hart, niet hoe 'k het nog betreur.
Genadig, Dood, dien ijlen band nu scheur,
Die houdt mijn ziel in lijdend lijf gevangen.
Geef de oogen moe, die liefden licht en kleur,
De ooren, verliefd op snarenspel en zangen,
De armen, die smachtten, warm een kind te omvangen,
In de aarde rust, die lokt met koelte en geur.

‘Mijn jeugd, vermooid door goudwaas van verleden,
Nu tart mij niet als een verloren Eden!
Heb 'k niet doorwoeld, doorweend den wanhoopsnacht,
Mijn hart bestraft met hoonlach om mijn hopen?
Gaat de aarde alleen, gaat ook de Hemel open?
'k Zal 't morgen weten - Duld, mijn ziel, en wacht.

II

‘Gestrenge God, die bitter blijft beproeven
Uw weerloos kind, door lijden zwak en laf!
Is deze pijn voor donkre zonde straf?
Laat me ál te lang niet op den drempel toeven!
Ik kus gedwee de hand, die leven gaf
En dood belooft, wijl loutring wij behoeven
Voor Eeuwig Leven, moet ge ons wel bedroeven.’
Doodsadem voelt ze en ruikt den geur van 't graf.

Blij binnen treedt, in rozekleed, ál blozen,
Een vroolijk meisje en vult met roode rozen
De witte hand, die kil op 't laken ligt,
Kust vlindervlug het smartbleek aangezicht,
Belovend beetren, babblend zonder poozen,
Gaat, zelfvoldaan, volbracht de liefdeplicht.

III

Vriendinnen komen - Eén verhaalt van reizen -
Die looft haar kindren - de andre, een pralend feest -
Eén brengt een boek voor haar, die niet meer leest -
Die andre hoort ze een plekje in bergland prijzen,
Waar reiner lucht haar lijden wel geneest -
In labyrinth van Indje 's oude wijzen
Wil die den weg naar bleek Nirwâna wijzen -
Ze is nooit, alleen, zoo eenzaam nog geweest.

Doch eindlijk rust - Dan, over haar gebogen,
Een blank gelaat doorstraald van mededoogen,
Een zachte hand, die slaakt den levensband,
Een hemeladem streelend zoet haar oogen,
Muziek van verre - En donslicht, lijf-onttogen,
Zweeft óp de Ziel naar 't eeuwig Vaderland.

Devotie

Het blonde vrouwtje vult vergulde vazen,
Bij 't blanke beeldje, in mantel van azuur,
Met rozen rood, die van haar tuintjesmuur,
Vol vroom ontzag, haar vingren langzaam lazen.

De kaarsen vlammen, rein als liefdevuur.
Zij knielt en prevelt litanie-extasen:
- ‘Ivoren toren! Ster der zee!’ Verbazen
Zou 't haar niet, sprak nu 't mondje rozepuur.

Zoo't beeldje breekt, zij zamelt trouw de scherven
En past en lijmt en, kreeg zij 't mooi weer heel,
Weer knielt ze er voor en let op barst noch kerven.
Weer ritslen kralen, vlammen kaarsen geel.
Viel 't beeldje in puin, Maria kan niet sterven.

O vrome vrouw, welzalig is uw deel!

Heilig Hart

Van het rood van het lampje overtogen,
In haar kleed van weduwezwart,
Ligt zij, prevelend, knielend gebogen
Voor Jezukens' Heilig Hart.

In haar jeugd heeft haar lief haar verlaten,
Met haar kindje en haar schande en haar smart -
En zij mocht wien ze eens liefde niet haten,
Omderwille van 't Heilige Hart.

Voor het kind moest zij derven en slaven,
Tot het lag in haar armen verstard -
Als een wonder kwam spijzen en laven
Haar de troost van het Heilige Hart.

Ze is al oud nu, gekromd van het sloven
En haar handen zijn ruig en verhard.
Maar toch kan zij de liefde nog loven
Van het helpende Heilige Hart.

Laat daarbuiten de wereld maar razen,
Die de ziel in haar strikken verwart!
In haar kamertje bloeien de extasen,
In den schijn van het Heilige Hart.

Mededoogen

Diep vlijmt dat woord, haar lippen voelt zij beven -
Maar wie dat woord sprak ziet zij grijs en oud
En peinst: Wie weet hoe luttle wijle houdt
Haar nog op aard de Heer van dood en leven?

- ‘Kom mee! In schoonheid welkt het herrefstwoud.
Ik voel geen toorn meer - 'k Wil wat moois u geven.
'k Weet mooiers niet dan teeder u vergeven,
Terwijl 'k uw handen vul met bloemengoud.

‘Zoo 'k één vergaf den moord van mijn vertrouwen,
Die vreugd beloofde en lachend mij verried,
Vergaf ik u dat éene woord dan niet?
Weet zelve ik niet hoe weerloos lijden vrouwen,
Wie levens schipbreuk eenzaam achterliet?
Kom, steun op mij! Vertel van úw verdriet.’

Levensmoede

In 't bleek gelaat, waar droefheidsgroeven kerven
Kwam ál te vroeg een wreede levenspijn,
Is 't blauw van de oogen, die als vragen zijn
De eenige kleur. - ‘Waarom mag ik niet sterven,
Voor 't schrijnend leed vergetelheid verwerven?’
Die oogen peinzen. Koud in zonneschijn,
De handen strekt zij naar het veilig schrijn,
Vol heugenis aan hem, dien zij moest derven.

Veel andren troost ze en helpt ze en géen vermoedt
Hoe zij, die niets ontving en toch kan geven,
Gewijd door liefde, heimlijk eigen leven
In 't innigst van haar ziel voor hoon behoedt,
In deemoed dienend, boven dank verheven,
Terwijl héel stil haar bleeke jeugd verbloedt.

Haar Liefdeliedjes

In peluwheuvel moeizaam opgericht,
De vingers bevend, al van doodzweet klam,
Verbrandt ze in 't wankel goud der kaarsevlam
De liefdeliedren, éens voor hém gedicht.

De vuurbloem, buigende op haar blanken stam,
Verzengt de liedjes in haar louter licht,
Als nachtkapellen - Zwart en armlijk ligt
Wat stralend mooi haar jeugd doorzingen kwam.

Moe zijgt zij neer, als na volbrachten plicht,
Wijl de arme liedjes, die hij nimmer las,
Verkoold, vernield zijn tot een handvol asch.

Maar langs een groeve in 't wasbleek aangezicht,
Al zucht zij: - ‘Kalm nu zal ik sterven gaan.’
Van oog tot lippen siddert neer een traan.

Laatste Morgen

De grijze vrouw ter rustbank neergezegen,
Voelt koû des doods doorhuivren bang haar aadren,
Zoo ver, de stemmen van wie zacht haar naadren,
Zoo moe, de hand, die ze ópheft nog ten zegen.

Wreed blij, blaast voort, met wilde en sterke vegen,
De Maartsche wind de donkere eikeblaadren,
Laat dol hen dansen, wentlen rond, als raadren,
In 't wolkend stofgoud, wervlend langs de wegen.

Haar duizlende oogen speuren 't bladgewemel.
- ‘O wacht ook mij een doodendans der zielen?
Neen, God, mijn Vader, geef dat wie me ontvielen
Mij heeten welkom, veilig, in uw Hemel.’

Onhoorbaar stil verzwijmt haar ademsuizen -
En de Oostenwind joelt, fluitend, langs de huizen.

Eerste Roos

Zij plukte de eerste blanke roos in bloei,
In 't schamel tuintje en bracht die naar het graf,
Blij, dat wat moois zij van den zomer gaf.
't Roosje in haar mantel hoedend voor 't geschroei
Der zon, de lange zandlaan brandend straf,
Kwam ze op het kerkhof, waar een koeltje woei,
Een vogel kweelde en vlinderengestoei,
Als witte vlokken, daalde op bloemen af.

Rank zwart figuurtje op grond van hel azuur,
Het eenzaam hart verteerd van smartevuur,
Trouw, als een pelgrim naar zijn Heiland gaat,
Bracht zij die bloem, reinblank in goud van zon
- Als zij die stem nog éens maar hooren kon! -
En liefde in deemoed glansde op haar gelaat.

Vriendinnen

- ‘Hoe moet ik haar, die lijdt als ik, benijden
Om blijden moed en fiere levenskracht!’
Verzucht de vrouw, geknakt door smartevracht.
‘Alleen de dood vermag mij te bevrijden,
Gevreesde vriend, die, elken wanhoopsnacht,
Met slaaplooze oogen 'k bevend blijf verbeiden,
Terwijl hij speelt met lokken en vermijden
En de ál te willige arme prooi veracht.’

Maar eindlijk durft zij, de oogen neergeslagen,
Die sterke vrouw haar hartsgeheim te vragen.
Geloof? berusting? liefde voor haar kind?

‘O noemde één mond mij moeder! Zonder klagen
Zou ik de last ook van het leven dragen!’

Maar de andre bloost - Een man is 't, die haar mint.

Bange Schemer

In 't sombrend tuintje suizen droef en zacht
De gele popels - Klankloos gleden boeken,
Waarin de zieke troost voor pijn wou zoeken,
Van 't blauwe donsdek op de zwarte vacht.

De vroege schemer doezelt weg de hoeken.
Een poes, verdwaald, miauwt van verre een klacht.
Doorgeurd van weemoed, binnen sluipt de nacht.
Vóor 't venster glijden grijze neveldoeken.

Een bliksem zigzagt, verre donder gromt.
Bedwelmend zoel, doorvleugt de wind de kamer.
Bang, belt ze om licht en laving - Niemand komt.

Het kaarsgoud beeft, wild klopt de hartehamer,
Een nachtkapel, die vuurdood sterven kwam,
Tuimelt, verzengd, en dooft de wankle vlam.

Wesp in wijn

In groen priëel, doorzeefd van zonneblond,
Zij heft den kelk vol honingzoeten wijn,
Tot heildronk wijdend, als in vroom festijn,
Hun vreugdbelovend liefdeblij verbond,
Voor héel dit leven en voor 't eeuwig Zijn
Met hem, dien God haar in genade zond -
Plots weert, verschrikt, den kelk hij van haar mond:
- ‘Een wesp in 't glas!’ behoedend haar voor pijn.

En jaren later, in haar tuintje alleen,
Waar zwermen wespen met hun zwaar gezoem,
Rond blanke flox en gouden zonnebloem,
Herdenkt zij 't uur van teeder lang geleên -
Elk woord van hem nu, stekend, tart en sart
En, wesp in wijn, laat d'angel in haar hart.

Geen Tranen

Hoe star en wijd moet de oogen ze opensperren,
Dat, wekkend zijn verwijt, niet óvervloeien
De tranen, als uit de asters, nog aan 't bloeien,
De regen zwaar, die vult de bloemesterren!

O mocht haar hoofd, zoo moe van zwijgend lijden,
Als vroeger, aan 't berouwvol hart hem zinken,
Zijn kus haar tranen, warm vertroostend, drinken,
Haar blik, weer hoopvol liefdezon verbeiden!

De kamersfeer, doortrild van booze woorden,
Durft de arme, eer 't maal ten einde is, niet ontvluchten.
En streng gekerkerd blijven trane' en zuchten.

Van koû doorvlijmd, of wind daar woei van 't Noorden,
Rijst, wankel, ze eindlijk op, 't gelaat gebogen,
De lippen wit en wijd de starende oogen.

Vrouwebede

De handen vouwt ze op 't branden van haar borst.
- ‘O Vader God! wijl, toen we elkander minden,
In liefderoes ik liet door plicht mij binden,
Nu de eerste bloem uit zwart van aarde borst
En loof ontlook, omstreeld van zoele winden,
Laat liever stil mij lijden liefdedorst
Dan nu, te laat, wien ik niet lieven dorst,
Mijn lang verlangden zielverwant te vinden.

Ik weet door velen fel mijn trouw bespot,
Wijl hij versmaadt me en leeft zijn lustenleven,
Wijl hij zoekt zonde en ik ben rein gebleven
En 'k alles weet en zwijgend lijd mijn lot.
Ik smeek U niet: wil hém mij wedergeven,
Alleen leid niet mij in verzoeking, God.’

Blijde Verwachting

Moe zuchtend, laat zij 't kleedje, omsneeuwd van kant,
Waar loom ze aan naaide, zijgen in haar schoot.
Zou 't kind weer wekken liefde's morgenrood,
Als in een boek verzoenend blij? - Hoe kan 't?
Bij 't bed geknield, berouwvol, de echtgenoot
En kinderhandjes wevend weer den band?
Neen! 't Stroovuur van zijn liefde is uitgebrand.
En zou háar hart verrijzen uit den dood?

Onzalig leven, waar haar 't kindje aan bindt!
Haar hand glijdt van haar keel, waar angst in klopt,
Plots tot haar schoot, waar droomt en wacht haar kind.

Zij voelt niet meer hoe 't kindje vragend klopt,
Of 't haar verweet dat zij 't genoeg niet mint
En liever heenging, wijl 't geen welkom vindt -

Bij 't Ziekbed

Bij 't ziekbed, flauw belicht van kaarsvlamgeel,
Verhalend traag haar leven, zwaar van rouw,
Zit de oude meid, een dorpsche weduwvrouw.
En, de oogen luikend, dat zij d'angst verheel,
De zieke voelt hoe de avond strekt den klauw,
Een sluipend dier, naar 't kloppen van haar keel
En spokig flappen vleuglen van fluweel,
Vol huivergeur van herfst en klammen dauw.

En aldoor moet zij luistren naar die stem
Eentonig - Sterven ziet zij 't eenig kind,
Den braven man - En bitter denkt ze aan hem,
Die haar alleen laat en benijdt de vrouw,
Die in haar smart een bron van troost nog vindt,
Wijl háar bleef liefde tot den dood getrouw.

Kleedjes naaien

Niet in den naam van 't heilig Christuskind,
Dat in de kribbe weerloos lag en bloot,
Wonder ontsproten uit Maria's schoot,
Die kleedjes naait zij, bladgroen, rozerood,
Violepaars of hemelblauw getint
Of blank als wolken drijvende in den wind,
Maar om haar kind, verzonken in den dood.

Het kindje fluisterde, in den stillen nacht:
- 'Wijl ik op aard geen kleedjes meer behoef,
Geef arme kindjes kleedjes uit mijn naam.'

O schamel kind! omhull' je 't kleedje zacht!
Zij naaide 't blij, al bleef haar glimlach droef.
En kindje en moeder geven 't kleedje saam.

Thuis

I

De jonge vrouw, geknakt door huwlijksleed,
Smeekt d'echtgenoot: ‘- Nu laat me, een wijl, naar thuis!’
Daar zal haar wiegen welvertrouwd geruisch
Van de oude linden, 't Kamertje is gereed
Haar veilig warm te omvangen - Trein-gedruisch
Stoort niet haar droom: zij glimlacht en vergeet.
Weer leeft verleden, dat zij zalig weet.
En van haar ziel glijdt af het plichtekruis.

Thuis, kijken de oogen zonder meegevoel.
Een vreemde nam haar kamertje in bezit
En liet de sfeer ontwijd en huiverkoel.

De gele linden suizen droef en têer -
- ‘'t Gewond dier zoekt zijn hol - Kwam ik voor dit?
Weg, waar mijn plicht wacht, zonder weder-keer!’

II

Dan weet zij dat zij altoos heeft verwacht
Hem, die haar leiden zou naar eigen haard.
Met hem hier liep zij langs de blauwe vaart
En de oude gevels langs de grauwe gracht.

Door sombre luchten stuwt, in wilde vaart,
Octoberwind de grijze wolkenjacht.
Geel looftapijt bevloert de lanen zacht.
De beiaard zingzangt tusschen heeml en aard.

En áltoos verder lokt haar liefdedroom -
Van 't zoeken moe, keert weer ze, in avonddoom,
Naar 't huislijk maal, waar ze aanzit, bleek en stil.

In de oogen rond haar ziet zij kil verwijt:
- 'Wat zoekt zij hier? Zij weet niet wat zij wil!'
Tot ze in de ontwijde kamer vlucht en schreit.

III

Dan keert zij weer tot hem, wien zij behoort.
- ‘Vrouw,’ spreekt de man, ‘je waart in huis nooit blij.
Je leefde er niet, je wachtte alleen op mij.
Hier is je thuis! Hoe heeft je een waan bekoord?’

Fata morgana in de woestenij!
Nu is die waan voor altijd wel verstoord.
Zij hoopt geen troost meer en geen liefdewoord -
Zij geeft zich over aan zijn heerschappij.

Elk leven leidt naar kalmen doodslaap toe.
't Beloofd geluk was maar een meisjeswaan.
Hij lokte er mee haar argloos kinderhart.
Hij moest zijn weelde koopen met haar smart.
Hij was haar noodlot, kón zij hem weerstaan?
't Opstandig kind wordt grijs en wijs en moe.

Rust

Kalm moet zij rusten eer daal rust voorgoed.
Maar droef verleden blijft haar wreed door-schokken.
Als toen zij 't kind droeg, ziet zij lachend lokken
Een krans van kinderkopjes, engelzoet.

Straft haar nu God voor 't bitter mokkend wrokken,
Wijl 't leven leeg bleef? IJlt haar tegemoet.
Haar kind verloren met een liefdegroet,
Terwijl haar uitluidt galm van doodeklokken?

Van 't broeiend kussen beurt zij 't moede hoofd,
Rijst op, verkoelt de brandende oogenleden.
't Reliekenschrijn van moedervreugd beloofd
Ontneemt ze een jurk, die nooit zou 't kindje omkleeden
En schoentjes blank voor de eerste wankle schreden,
Warmt ze aan haar borst, waar 't kindje aan werd geroofd.

Geleend

Haar mooist klein meisje heeft zij uitgekozen,
Om 't aan haar zuster, die blijft trouw beweenen
't Verloren eenig kind, een dag te leenen.

De droeve moeder Iaat zich vroolijk kozen
Door Troosteresje, dartlend om haar henen,
Gunt haar de pop, de speelgoedvolle doozen
En 't plekje tuin, waar bloeien malve en rozen,
Van 't eigen lieve kindje, in de aard verdwenen.

Zij antwoordt kalm op Troosteresje's vragen:
- ‘Mag Rie met de Englen in den Hemel spelen
En heeft ze een tuin en mooi weer, alle dagen?’

Zij zwaait haar springtouw, laat haar liedjes kweelen,
Wendt af de tranen, die zij moet verhelen -
Kwam de avond snel! Zij kán 't niet langer dragen.

Doodeklacht

In 't zwart omfloersd vertrek, in zilvren nacht,
Op sneeuwwit kleed het losgebonden haar,
Alleen met hem, voor hem, met schoon gebaar,
De weduw zong haar eedle doodeklacht.
Kon zang hem wekken met zijn toovermacht!
Haar hand lag blank, een lelie, op de baar,
Waar sliep wie nog behoorde alleen aan haar -
Vóor 't huis drong volk, een meisje weende zacht.

In volle zaal, wen, later, zong die vrouw,
Nog bleek van 't eenzaam droomen bij een graf,
Vroeg 't volk dat éene liefde-en smartelied.

Veel liedren zong zij, doch de zang van rouw,
Dien ze, in dat uur, hem mee ten hemel gaf,
Die bleef van hem, dien gaf zij vreemden niet.

Zijn Portret

En droomend staat zij vóor de beeltenis
Van hem, die nam haar blonde jonkheid blij,
Die teeder vleide: - ‘Liefste, leef voor mij!’
Hem, zonder wien is de aarde een wildernis.

Bevrijd van liefde's lieve slavernij,
Nu weent ze alleen, wijl 't leeg en donker is.
Haar dag is kil en grauw van bleek gemis,
Haar nacht doormartelt bang een droomenrij.

Wel zocht zij troost in golvend korengoud,
In wolkenspel, in winddoorsuizeld woud,
In golvenruischlied, wiegezang voor smart.

Wel hief zij de oogen, hoopvol, tot een ster.
Zou hij daar wonen? Eenzaam bleef haar hart.
Zoo lang is 't leven en haar lief, zoo ver.

Meidag

Meewarig buurtje bracht haar goudenregen,
Violen, meidoorn, muurbloem en seringen.
Zij wil haar hart tot dank en blijheid dwingen
En Mei weer voelen als een hemelzegen.

De zon verguldt haar kamer, vooglen zingen
En knaap en meisje zoeken groene wegen.
Zij hoort hun fluistren - De oogen moet zij vegen;
Als lava schroeiend voelt zij tranen dringen.

En fel herleeft hoe, voorgen Mei, zij plukte
In eigen tuin, met hem de bloementrossen,
Toen meer dan Mei zijn liefde haar verrukte.

Nu leeft ze alleen - Van leed moet werk verlossen.
Ze aanvaardt haar dagtaak, arbeidt - Droef blijft treuren
Haar eenzaam hart, bedwelmd van lentegeuren.

't Vergelend Bruidskleed

't Vergelend bruidskleed breidt zij open uit de vouwen,
Ontplooit den sluier, wazig bleek in 't blanke licht.
Dan, schromend, droomig vroom, zij van haar schouders licht
Het dofzwart weduwkleed, waarin haar trouw bleef rouwen.

Zoo langs haar leden viel, zoo langs haar aangezicht
Dat kleed, die sluier, op den kroningsdag der vrouwen,
Hoe stond hij, woordeloos, ontroerd, haar aan te schouwen
En als verblind, look, weenend, zwijgend de oogen dicht.

En voor den spiegel toeft ze en voelt hoe, loom en teeder,
Langs lijdensgroeven tranen vloeien tot haar mond,
In 't marmerwit gelaat een bloedigroode wond.
Wanneer, in hemelsfeer, vindt zij den liefste weder?
Na leegen dagwoestijn komt droef doorwoelde nacht.
Maar stil! Hij rust in God en wacht gelijk zij wacht.

In den Nacht

Half sluimrend nog, strekt - langvertrouwd gebaar -
De hand zij uit naar zijn geliefde hand -
Plots voelt zij leegte en, kil en hard, den wand
En weet zij weer: hij slaapt nu ver van haar.
Voor Doodenland verliet hij Liefdeland,
Zoo jong - Waarom? Zij hoorden bij elkaar.
't Was maar een droom, die weelde was onwaar.
De stilte gonst, de gouden nachtvlam brandt.

Hij zei zoo têer: - ‘Hoe zoet dit leven saam!’
Hij noemde zacht den streelend lieven naam,
Dien niemand weet, dien hij alleen haar gaf.

In droom alleen nog hoort zij weer die stem
En niets meer, niets meer kan zij doen voor hem
Dan bloemen strooien op zijn eenzaam graf.

Bij zijn Graf

De armen vol bloemen, snelt de vrouw naar 't graf,
Alsof haar stralend dáar te beiden stond,
Wijd open de armen, rijzig, jong en blond,
Haar lief, die hem, wien zij haar liefde gaf.

En weenend buigt ze en bevend kust haar mond
Den naam van hem, wien dood nam van haar af.
Zij lijdt voor liefde, als voor een zonde, straf.
Zij strooit haar bloemen op de zerk in 't rond.

Hier, voor zijn oogen, blauw als van een kind,
Azuur van maagdepalm en hyacinth,
Daar, voor zijn lippen, rood van tulpengloed,
Mimosagoud voor 't honingblonde haar,
Voor héel zijn blankheid lelies - O hij moet
Wel voelen nu: die bloemen zijn van haar.

Zij staat bij 't Graf

Zij staat bij 't graf - Hier baat geen handenwringen,
Geen bloemenoffer, als een bede vroom,
Geen stille traan, geen bleeke hemeldroom,
Geen tergend spel van mooie erinneringen.
Onder die zerk vergaat wien, sterke boom,
Haar liefdeklimop teeder mocht omringen.

- ‘O kozemond, die juichen kon en zingen,
Armen, waarin ik wégschool, liefdeloom!
O liefdekracht, die mij placht te beschermen,
Wie ik, bezaligd, héel mijn leven gaf!
O felle dood, die weet van geen ontfermen!
Voor welke zonde lijd ik deze straf?’

De regen ritselt, droeve duiven kermen,
De wind verspreidt de bloemen over 't graf.

Schilderes

Een vogel kweelt, de lentehemel blauwt -
Voor haar zal nooit een zonnedag meer dagen.
De hand, die schoonheid schiep ligt lamgeslagen.
Haar levenswerk zij bevende overschouwt.
En twijfel kwelt haar wreed met bange vragen.
- ‘O teeder werk, uit droomen opgebouwd!
O cel vol vreugde in arbeid welvertrouwd!
God, geef berusting om dit leed te dragen!’

In d'ouden stoel gedoken, ziek en moe,
Droef lacht zij 't laatste manelandschap toe,
Palet, penseelen, opgedroogde verven -

Haar flinke zusters weten niet waarom
Zij 't lijdend lijf nog sleept naar ‘'t heiligdom’.
Zij weet: hier leefde ze en hier wil zij sterven.

De tweede Vrouw

Stil, huivrend, sluipt met aarzeltrage voeten
Door 't oude huis de jonge vrouw en, laf,
Als 't bange kind, dat vreest, een schim te ontmoeten,
Van de éene kamer wendt zij de oogen af.

Verledenhuis, waar saam zij leven moeten,
Zij en die doode, kil, vol geur van 't graf!
Haar meisjesdroom met harteleed doet boeten
De wraak van Haar, wie 't eerst hij liefde gaf.

Daar, in die kamer, treuren nog haar klêeren.
Een boek ligt open, waar zij 't laatst in las.
Als op een altaar, roze en lelie eeren
Haar beeltenis -
Nu vroom berusting leeren!
Doch zij, die leeft, voelt wanhoop haar doorsperen
En weent - en wou dat zij de doode was.

Samenspraak

- ‘Wat zie je, mijn lief, als je de oogen sluit?’
- ‘Het engelgelaat van mijn eerste bruid.
Zij daalde voor mij uit den Hemel af
En zij wenkte en zij gaf mij een bloem van haar graf.’
- ‘Hoe bleef u die schim van uw jonkheid zoo lief?
Zij schreef u toch zelve dien afscheidsbrief!
Een bloem van haar graf ademt lijkelucht -
En ik bood je mijn mond als een rijpe vrucht.
Mij behoor je en ik wil je voor mij alleen.
Laat die doode gaan slapen weer onder haar steen!
Zij besmette met droefheid je aleer ik je vond.
Reeds geurde naar sterven haar bleeke mond.
Komt zij nu als een vampier ontzuigen je bloed
En je liefde en je vreugde en je levensmoed?
O wist ik het bannende tooverwoord,
Dat terugdreef naar 't graf, wie het graf behoort!’
- ‘O zwijg toch, ontwijd niet wat heilig is, vrouw,
Vergiftig met haat niet mijn bitter berouw.
Al weenende schreef zij dien afscheidsbrief,
Wijl zij voelde: ‘Ik ga sterven.’ Zoo had zij mij lief.
Had ik nimmer uw brandende lippen gekust!
Mijn bruid was de liefde: ‘- Maar ik dan?’ - ‘De lust.’

Een Naam

De lenteschemer vult met lauwe donzen
Viool- en violier- en mei-aromen
Het stil vertrek, waar 't meisje zit te droomen,
Aan 't hart gevlijd, dat ze aan haar mond voelt bonzen.

De man, al grijzend, laat zich zoel doorloomen,
De hand als zeegnend, op het zachte bronzen
Jongmeisjeshoofd - Is dit in Léthé plonzen?
Hij voelt, als vroeger, jeugd zijn bloed doorstroomen.

Hij zucht een naam - 't is fluistren, meer dan spreken.
Maar háar naam is 't niet - Zij won laat zijn liefde.
Flink veert zij op, doet dapper of 't niet griefde,
Of zij 't niet hoorde - Later mogen leken
Haar stille tranen, of haar hart zou breken,
Om 't éene woord, dat wreed haar heil doorkliefde.

Liefdelogen

Meewarig streelt de vrouw het fletsblond haar
Van 't bleeke meisje en snelt tot hem - ‘Die mond
Verlangt naar kussen, vroolijk, mooi, gezond
Kon jij haar maken!’ - ‘Neen, mij leek 't gebaar
Van liefde valsch en 't liet allicht een wond
In 't argloos hart, 'k bracht roekloos in gevaar
Haar reinen rust, 'k verachtte mij, onwaar,
Terwijl haar eenvoud beidde een trouwverbond.’

- ‘Leen 't kwijnend zieltje, dat verwelken zal,
Die liefde-illusie voor een kleine poos.
Blij zou zij bloeien als een Meieroos.’
- ‘O vrouw, lok mij, lok háar niet in die val,
Dat niet dat kind voor onze liefde boet,
Vrouw, die 'k niet minnen mag, doch minnen moet!’

Zwarte Magie

Het beeldje is klaar! 't Gelijkt! Zij kán boetseeren!
Het voorhoofd hoog, van neus tot mond die groef -
Met naalden fel doorpriemd, naar haatbehoef,
De weeke was, die kan zich niet verweren.

- ‘Tot ze áanroep dood, wijl 't leven wordt te droef,
Gekromd van pijn, of naalden haar doorsperen,
In ijs en vuur, die slopend haar verteren,
Om niet te kermen stil de lippen stroef!’

Dan plechtig spreekt de vrouw bezwerings-woorden
En magisch vult het beeld met wraak en haat.
Wie lacht daar schril? Wie sist: - ‘Lafhartig moorden!’
In háar land wreekt elkeen wel kwaad met kwaad.
Waarom koos hij van twee, die hem bekoorden,
Die andre vrouw - die traag zij sterven laat?

Verlaten

Gewiegd door 't rhythmisch dendren van den wagen,
Haar tranendrang bedwingend fier en kloek,
Naar 't vliedend landschap, 't ongelezen boek
De brandende oogen veilig neergeslagen,
In 't leeg coupee zit mijmrend ze in haar hoek.
Verloren thuis! Verloren liefdedagen!
Hoe zal zij 't arm vereenzaamd leven dragen,
Beloofde zegen, die verkeerde in vloek?

Erlangt zij rust, waar boomen overhuiven
Haar harteleed, waar bloeit de Meilandouw?

Plots, vroolijk, blozend, lachend binnenstuiven
Een jonge man, een bruidlijkmooie vrouw.
Zij kozen blij, verliefd als tortelduiven,
Hij streelt de hand, waar blinkt de ring van trouw.

Haar laatste Brief

I

‘Nu kom tot mij, die morgen sterven zal.
Vrees geen verwijt, geen woord, geen blik zal klagen.
O geef dien troost den laatsten mijner dagen!
Reeds wenken handen naar het Doodendal.

Verbood u trots vergeving mij te vragen,
Gij, die mij losliet, wie gij noemde uw Al,
Toen donkere ontrouw dreef ten zondeval
Hem, die mij veilig zou door 't leven dragen,
Toch wil ik, arme, door uzelf beroofd,
Zoo ver van huis nu zwervensmoe gezegen,
U geven meer dan 'k ooit u heb beloofd.

Wijl 'k éens u minde en wroeging zwaar zou wegen,
Wil ik, vergevend, leggen op uw hoofd
De louterende vuurkool van mijn zegen.’

II

De schemerlamp verguldt de late rozen,
De vlammengloed, het Perzische tapijt.
- ‘Voor hem! haar schrift!’ Zij rijt den brief en smijt
In 't vuur de flarden, wild, met driftig blozen.

- ‘Hoe dúrft zij? Ik werd boven haar verkozen!’
Laakt zij, die hém heeft tot die daad verleid.
- ‘Wat schreef zij hem? ‘Haar kwelt geen zelfverwijt
Dan dat haar spot dien brief niet heeft doorplozen.

Haar spiegelbeeld vertroost haar en zij lacht.
Hij komt, ze omarmt hem, speelt een vroolijk wijsje,
Danst triomfantlijk, zingende als een meisje
En weet zich mooi -
Maar, huivrend in den nacht,
Hoort ze, angstvol klagend, roepen hem, in droomen,
Den naam van haar, wie zij heeft ál ontnomen.

III

Zij wacht - En zacht, gelijk de morgenstralen
Onthullen 't land, gedekt door nevel toe,
Raakt Dood Verleden met zijn tooverroê,
En 't liefdeleven bloeit als vóor zijn falen.

Wel willig sterft zij, jong, maar leed maakt moe.
Doch eerst hem weerzien, na haar eenzaam dwalen!
Hij las haar brief, hij weent, hij zal niet dralen -
Naar hem verlangt zij, o hij weet niet hoe!

Zij wacht, zij luistert en haar tranen leken,
- 'Kom niet te laat, o lief, die mij verliet!'
Zij wacht - De koortsgloed dooft, haar oogen breken.
Haar handen zoeken, trillende op den deken.
Zij zucht den naam van hem, die haar verried
En vraagt nog, stervend: - 'Waarom kom je niet?'

Waanzin

Het grijze vrouwtje in 't wit schikt bloemen in de vazen,
Wekt op uit grauw van asch het gouden vlammenleven,
Schuift bij den haard den trijpen leunstoel, luistert even,
Eén vinger op den mond - En tranen dof bewazen
't Verwelkend oogenblauw. Haar rimpelhanden beven,
Haar lippen bleek ontluikt een lachje vol extase -
Laat waanzin tooveren die kleine vreugde-oasen,
In dorre woestenij haar hart tot troost gegeven.
Zij weet de eens ranke leest nu klein, naar 't graf gebogen,
Haar welig harenbruin, verbleekt tot grijze vlokken,
Door jarenlang geween, van rood omzoomd, haar oogen.

Maar, dit uur, waant zij zich mooi kind met golvelokken.
En, 't kranke lijf getooid met blanke meisjes-kleêren,
Wacht hem die haar verliet - en nooit zal wederkeeren.

Paria

Zij, die met ziekte als deze werd geslagen,
Verafschuwd door de menschen, bang vermeden,
Vindt zelfs geen troost in tranen meer of beden.
En stil verleert zij meelijvragend klagen.

En tergend tart, als een verloren Eden,
Vol blauwe nachten en vol gouden dagen,
't Weleer, aleer zij deze vloek moest dragen -
En áltoos rijker droomt zij 't arm verleden.

Mocht zij met Vader éens niet mee naar d'akker?
Werd zij door Moeder niet op schoot genomen?
Voelde zij niet de lippen van een makker?

En, héél haar eenzaam leven, blijft zij droomen
Van zang en reidans, onder zomerboomen
En van dien éenen kus - Zoo ligt zij wakker.

In 't grijs Vertrek

In 't grijsbehangen eng en streng vertrek,
Bij 't raamkozijn, waar poesje ligt te spinnen,
Naait de oude vrouw in 't grijs het blanke linnen.
Lakrood van granium in 't bloemenrek,
Goudvissche'-oranje in glazen kom verwinnen
Kan 't niet al 't grijs met warmer kleurenvlek.
De regen weent langs 't raam met traag gelek
En dempt tot schemer 't bleeke licht daarbinnen.

En even talmt zij, kijkt naar de effen lucht,
De leege straat, die zwart glimt van den regen,
Legt neer het linnen om haar bril te vegen,
Bewaasd - van tranen? - mompelt zacht en zucht.
Hier droomt zij, moe van levens lange wegen,
In stille vrede en eenzaamheid gevlucht.

Wederzien

In welkend herfstwoud van Verledenland,
Na half een eeuw, ontmoeten zij elkaar -
Verdoft tot grauw 't eens blinkend blonde haar,
Verdord de hand, stil bevende in zijn hand.

Hij zoekt naar woorden, dat hij wijs verklaar
Waarom en hoe is 't jong geluk gestrand -
Doch háar heugt wel: hij was haar zielverwant,
Zij was zijn bruid, zij hoorden bij elkaar.

Ten lest wel trouwde ze - o héel lang na hem! -
Haar man bleek braaf, haar leven leek zoo mooi!
Zij was een vogel in vergulde kooi.
't Verlangen bleef: die oogen en die stem!
Geen kind, haar man stierf - Op haar rouw-gewaad
Lekt traag een traan langs 't bleek doorgroefd gelaat.

Troost

Hoe zalvend zacht, waar, geel in schemer-grauwen,
In herfstaroom van goudsbloem en chrysanth,
Een kaarsevlam met teeder beven brandt,
Elkaar, bij 't vuur, twee moede, grijze vrouwen,
Na moeizaam waden door woestijnezand,
Als op een bergtop, waar zij 't overschouwen,
Berustend kalm, vol eenvoud en vertrouwen,
Haar tocht verhalen door Verledenland!

Hoe lavend, lang verzwegen leed te klagen,
Om trotsch verborgen, nooit genezen wond,
Hoe lichter, 't leven eindlijk saam te dragen,
Nu, zij 't ook laat, een ziel haar zuster vond!
Straks daalt de nacht - Zal blijder leven dagen?
Zal dáar ook duren deze hartenbond?

Een Moeder

Zij vroeg haar zoon, ten dood al opgeschreven,
Die, pijndoorfolterd, kreunend, de oogen sloot:
- ‘Wat kan ik geven, waar 't mijn eigen leven?’
- ‘O levengeefster, Moeder, geef mij dood!’

Het blanke gif voelde in haar hand zij beven.
't Was licht, maar de offerdaad woog zwaar als lood.
- ‘O God van liefde, wil mij dit vergeven!’
Het lavend gif zij in den beker goot.

Zij hief zijn hoofd op uit het heete kussen
En liet hem drinken. En geen woord weerklonk,
Terwijl hij dorstig, 't lijdensvuur te blusschen,
Den koelen slaap van 't kalme sterven dronk.
Toen zocht zijn mond de liefdehand te kussen,
Van haar, die 't leven én den dood hem schonk.

Meisjesdagboek

Haar oude vingers, teeder trillend, streelen
't Naïeve dagboek van haar meisjestijd.
Als lentevogels liefdewoorden kweelen:
- ‘Neem héel mijn leven, u alleen gewijd!
O zoet geluk, dat géen ons kan ontstelen!
O lief, mijn heil, voor tijd en eeuwigheid!’
Verpulverd glijden, bruin, van doode stelen
De rozeblaadjes, in het boek geleid.

De zware tranen van wie nooit meer schreien
Nu dropplen traag op 't bros vergelend blad -
Mocht ze even 't hoofd aan 't hart verloren, vlijen,
Dat ze, eer die andre 't roofde, alleen bezat
Of op zijn graf zijn liefste bloemen spreien,
Een weduw vroom, die voor zijn vrede bad!

Oma

De ruwe sportknaap, 't pauwig pralend meisje
Bespotten Oma, in haar kamerhoek.
Terwijl de radio davert, blij en kloek,
De sportknaap bluft, de nuf beraamt een reisje.
Zij hult zich huivrend in haar donkren doek,
Aait poesje op schoot, dat warm fluweelen grijsje
En neuriet zacht een lang vergeten wijsje
En bladert, bevende, in 't vergeelde boek.

Haar leven - dof in strengen plicht vergleden,
Haar liefdewensch - gewekt en nooit vervuld.
Doch weet haar ziel den weg naar 't mooi verleden,
Waarvan de weerschijn d'avond bleek verguldt.
- ‘Zal hém ik weerzien?’ preevlen haar gebeden.
En tragen dood verbeidt ze in vroom geduld.

Arm Bestje

Klein, kromgebogen, 't oude vrouwtje strompelt.
De kindren schelden: - ‘Heks!’ en ‘Tooverkol!’
Eén, dat zij struikel’, drijft tot haar zijn tol,
Twee bauwen na de woorden, die zij mompelt.
Zij wou naar 't park, maar bang voor 't laf gesol,
Dat haar, zoo zwak en weerloos, overrompelt,
Haar tikklend stokje in elken plas gedompeld,
Vlucht ze als, gejaagd, een diertje naar zijn hol.

Hoog steilt de trap, haar borst doet pijn van 't hijgen.
In 't zolderhokje is 't veilig wel en stil -
Had ze één nu maar, die lief haar was en eigen!
Een vriendlijk woord is ál nog, wat zij wil.
't Is bitter áltoos worgend leed verzwijgen!
Droef trilt haar mond, een traan bewaast haar bril.

Doodsstrijd

In bangen doodstrijd hijgt de grijze moeder,
Aan peluwstapel kreunende opgericht.
Haar laatste hoop, die 't lijden nôo verlicht,
Is 't wederzien van d'een'gen vromen broeder.

Hij komt - en maant voor 't strenge Godsgericht
En laat haar ziel vol vrees voor d'Albehoeder.
Zij klampt zich vast aan 't arm bestaan, ál moeder
En de oogen star in 't angstvol aangezicht.

Dan, warm ontroerd door teeder mededoogen,
Neemt zacht haar hand haar schroomvol jongste kind,
In schaduw levend, eenzaam, onbemind.
Uit welke bron die woorden vloeien mogen,
Waarin de stervende eindlijk vrede vindt,
Tot kalme doodslaap luikt de brekende oogen?

Tweede Jeugd

Verwonderd, vond zij, na de reis door 't ronde
Met bloed besprenkte worstelperk van 't leven,
De weelde weer, ten tweede maal gegeven,
Van Paradijs, waar lokt geen slang van zonde,
Waar áltoos bloemen geuren, vogels zweven,
Waar brandt geen pijn van diepe hartewonde;
Waar blij en veilig feest haar blanke blonde
Dauwprille jonkheid, boven leed verheven.

Zij peinst niet langer, leest niet meer in boeken ---
Beklaagd door hen, die zwoegend waarheid zoeken,
Leeft ze in den vrede van haar jeugd-oase,
Door God gezalfd met balsem van vergeten.
Voor haar geen tijd, in dag en uur gespleten,
Maar eeuwigheid in hemel van extase.

Trage Dood

Gedwee en vroom, lag, tergend traag, te sterven
De grijze vrouw en smeekte, als hemelgift,
Troostvol beloofd in Gods gewijde Schrift,
Aan Jezus' voete' een plekje te verwerven.

En stille tranen vloeiden langs de kerven,
Door ziekte en harteleed met scherpe stift
In 't wasmat geligbleek gelaat gegrift,
Herdacht zij 't leven, dat zij dra zou derven.

Haar deemoed twijfelde: Ach! was zij 't wel waard
Dat Christus zelf haar tranen mild zou drogen?
En psalmen juublen, hoe zou zij 't vermogen,
Die zang en vreugde al vroeg verleerde op aard?
Toen voelde koel ze een adem op haar oogen
En licht haar ziel, bereid ter hemelvaart.

De Vijver

De gele boomen in het bronzen water
Nu laten zacht van huiverende twijgen
Het brooze goud der blaadren nederzijgen,
Als tranen - De eenden slaken bang gesnater.
Zij lijken sneeuw. Bleekgrijze wolken dreigen
En sluiten af den hemel. Treurend laat er
Een wilg de takken druipen. Dan, wat later
Komt de avond droef den vijver overnijgen.

En heimlijk sluipt een vrouw, die 't zware leven
Niet langer dragen kan - De sterren lokken
In 't vijverzwart: zal ze in den hemel zinken?

Voor 't koude sterven aarzelt zij nog even -
Dan doffe plons, wat kringen en wat klokken
En 't spieglend zwart weer, waar de sterren blinken.

Liefdedood

Haar zuster sprak: - ‘Je grijze vriend is dood.’
Zij zeeg voorover, zonder kreet of klacht,
De handen voor 't gelaat en weende zacht,
Of met zijn leven héel haar zijn vervloot.

Geen slaap bedwelmde één smart-uur van den nacht.
Haar tranen vloeiden tot het morgenrood.
Vol bleef de beker, ongebroken 't brood,
Wijl hem zij 't offer van haar tranen bracht.

Drie dagen lang, in trouw van liefde en rouw,
Drie nachten lang bleef weenen deze vrouw,
Tot ze ál haar tranen had geschreid, als bloed.

Toen zonk ze in dood -
Waarom uit grijs weleer
Doemt óp uw beeld en zie 'k uw weenen weer,
O grijze vrouw, wie 'k niet beklagen moet?

Trouw

Uit bangen droom schrikt óp de kranke vrouw.
Vergeefs verzweeg erbarmen 't haar: zij zag 't!
Terwijl ze in zwijm lag, werd hij heengebracht
En bleef ze alleen in 't leege huis van rouw.

Maar hij was 't niet, die bleeke doode vracht!
Hij zelf zal stijgen, tot hij God aanschouw.
Haar lippen murmlen, klam van stervensdauw:
- ‘Ik kom, mijn lief, ik weet dat je op mij wacht.
Laat open 't graf! Daar is nog plaats voor mij,
Dat 'k mij te slapen in zijn armen vlij,
Als hier voorheen, tot stof in stof vergâ.
Mijn ziel zal stijgen als een blanke vlam
- Laat open 't venster - en hem zweven na
Ik hoor zijn stem: - ‘Ik wist wel, dat zij kwam.’